

ОРІЄНТОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ 3-4 КЛАСІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Критерії розроблено з метою забезпечення системного формувального, поточного та підсумкового оцінювання навчальних досягнень учнів 3-4 класів з освітньої галузі «Фізична культура» (фізкультурна освітня галузь). Критерії укладено на основі вимог Державного стандарту початкової освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 у чинній редакції від 24.07.2019), Типової освітньої програми початкової освіти, розробленої під керівництвом Шияна Р. Б. (затвердженої Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743-22), та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання, затверджених Наказом МОН України від 04.05.2026 № 722.

Оцінювання досягнень здобувачів освіти здійснюється за трьома визначеними змістовими лініями Типової освітньої програми: «Базова рухова активність», «Ігрова та змагальна діяльність учнів (рухливі ігри та естафети)» та «Піклування про стан здоров'я та безпеку». Для забезпечення збалансованого оцінювання у форматі структурованої матриці «4 на 4» інтегровані показники (напрями спостереження) з Наказу МОН № 722 групуються у чотири взаємопов'язані вертикальні напрями спостереження, кожен з яких диференціюється за чотирма рівнями навчальних досягнень по горизонталі: Початковим (П), Середнім (С), Достатнім (Д) та Високим (В).

Опис напрямів спостереження (інтегрованих показників) для оцінювання:

- **За когнітивними процесами:** оцінює рівень теоретичних знань учня про техніку виконання рухових дій, розуміння правил рухливих і спортивних ігор, закономірностей гігієни, загартовування та правил безпечної поведінки у фізкультурній діяльності.
- **За навчально-фізичною діяльністю:** характеризує якість безпосереднього виконання комплексів загальнорозвивальних вправ, техніку пересувань (ходьба, біг, стрибки, метання, лазіння) та тактичні й технічні дії в рухливих та спрощених спортивних іграх.
- **За рівнем самостійності та регуляції:** визначає здатність учня/учениці самостійно організовувати фізичні вправи (розминку, ранкову гімнастику, фізкультхвилинки), регулювати інтенсивність фізичних навантажень та коригувати власні рухові помилки.
- **За рівнем комунікації, взаємодії та безпеки, частоти вияву умінь:** відображає навички взаємодії в команді, дотримання правил чесної гри (Fair Play), вміння екологічно розв'язувати конфлікти під час ігрової діяльності та свідомо дотримуватися правил безпеки життєдіяльності та санітарно-гігієнічних вимог.

Кожна таблиця містить індекси очікуваних результатів навчання з Типової освітньої програми (наприклад, [4 ФІО 1-1.1-1]), що дозволяє вчителю здійснювати оцінювання. Наведена система дескрипторів орієнтує педагога на особистісний розвиток дитини, допомагає запобігти страху помилки та стимулює стійку мотивацію учнів до активного способу життя.

ЗМІСТОВА ЛІНІЯ 1: «БАЗОВА РУХОВА АКТИВНІСТЬ»

Інтегрований показник (напрямок спостереження)	Початковий рівень (П)	Середній рівень (С)	Достатній рівень (Д)	Високий рівень (В)
За когнітивними процесами (розуміння, відтворення знань, аналіз дій)	З допомогою вчителя розрізняє основні рухові дії (ходьбу, біг, стрибки, лазіння). Не може самостійно пояснити техніку виконання або ідентифікувати власні помилки [4 ФІО 1-1.1-2...5, 4 ФІО 1-1.2-2].	Розрізняє окремі фізичні якості людини (силу, швидкість, витривалість, гнучкість, координацію) [4 ФІО 1-1.2-5]. З допомогою вчителя помічає очевидні помилки у своїй руховій діяльності [4 ФІО 1-1.2-2].	Упевнено розрізняє фізичні якості та доводить, що рівень їх розвитку не є підставою для образ [4 ФІО 1-1.2-5]. Самостійно аналізує власні помилки під час виконання фізичних вправ [4 ФІО 1-1.2-2].	Глибоко розуміє теоретичні основи та закономірності розвитку фізичних якостей. Здатний детально проаналізувати помилки у виконанні вправ іншими та пропонує шляхи їх усунення [4 ФІО 1-1.2-2, 4 ФІО 1-1.2-5].

Інтегрований показник (напрямок спостереження)	Початковий рівень (П)	Середній рівень (С)	Достатній рівень (Д)	Високий рівень (В)
За навчальною діяльністю (виконання комплексів вправ, пересувань)	Виконує за зразком найпростіші загальнорозвивальні вправи. Рухи нескординовані; бігові, стрибкові дії та метання виконує із суттєвим спотворенням техніки [4 ФІО 1-1.1-1..5].	Виконує комплекси вправ за показом вчителя; виконує різновиди ходьби та бігу, долає прості перешкоди у повільному темпі, припускаючись технічних похибок [4 ФІО 1-1.1-1, 4 ФІО 1-1.1-2, 4 ФІО 1-1.1-4].	Самостійно й технічно правильно виконує комплекси вправ; виконує стрибкові вправи, долає смугу перешкод лазінням, перелізанням, стрибками та бігом; влучно метає в ціль [4 ФІО 1-1.1-1..5].	Демонструє бездоганну техніку виконання гімнастичних вправ та вправ дитячого фітнесу (аеробіки) під музичний супровід [4 ФІО 1-1.2-1]; виконує рухи ускладненими способами в мінливих умовах.
За рівнем самостійності та регуляції (організація розминок, усунення помилок)	Виконує будь-яку рухову діяльність виключно за безпосереднім супроводом та повторенням рухів за дорослим [4 ФІО 1-1.1-1].	Бере участь у виконанні гімнастичних комплексів, розминки за словесним керівництвом вчителя; потребує постійних нагадувань для виправлення помилок [4 ФІО 1-1.1-1, 4 ФІО 1-1.2-2].	Самостійно організовує виконання вправ; укладає за допомогою вчителя та виконує комплекси вправ ранкової гімнастики, фізкультхвилинки та фізкультпаузи для відновлення працездатності [4 ФІО 1-1.2-3].	Повністю самостійно укладає, поєднує й застосовує комплекси загальнорозвивальних вправ зі спеціальними для ефективного проведення розминки відповідно до умов занять [4 ФІО 1-1.2-3, 4 ФІО 1-1.2-4].

Інтегрований показник (напрямок спостереження)	Початковий рівень (П)	Середній рівень (С)	Достатній рівень (Д)	Високий рівень (В)
За рівнем комунікації, взаємодії та безпеки (співпраця, етика, толерантність), частоти вияву умінь	Часто порушує етичні норми поведінки під час занять руховою активністю, виявляє нетерпимість до фізичних можливостей інших, потребує зовнішнього контролю [4 ФІО 1-1.2-5].	Намагається утримуватися від образ щодо фізичних відмінностей однокласників, але мало залучається до взаємодії, діє переважно відокремлено [4 ФІО 1-1.2-5].	Конструктивно співпрацює в парі чи групі під час занять руховою активністю; поважає індивідуальні особливості фізичного розвитку однокласників [4 ФІО 1-1.2-5].	Виступає лідером у створенні толерантного середовища; ініціює взаємодопомогу в парі чи групі; аргументовано захищає однокласників від будь-яких проявів неповаги чи дискримінації [4 ФІО 1-1.2-5].

ЗМІСТОВА ЛІНІЯ 2: «ІГРОВА ТА ЗМАГАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ (РУХЛИВІ ІГРИ ТА ЕСТАФЕТИ)»

Інтегрований показник (напрямок спостереження)	Початковий рівень (П)	Середній рівень (С)	Достатній рівень (Д)	Високий рівень (В)
За когнітивними процесами (розуміння правил, Олімпійські ідеали)	Має слабке уявлення про правила гри чи естафети, часто порушує їх через незрозуміння структури ігрової діяльності навіть за постійних нагадувань [4 ФІО 2-3.3-6].	Знає базові правила запропонованих рухливих ігор та естафет; розрізняє індивідуальні та командні види спорту, але потребує підказок щодо вибору інвентаря [4 ФІО 2-3.1-1, 4 ФІО 2-3.3-6].	Добре розуміє й пояснює правила ігор; обґрунтовує значення правил чесної гри для особистих і командних досягнень [4 ФІО 2-3.3-1, 4 ФІО 2-3.3-6].	Самостійно вигадує рухливі ігри для відпочинку й дозволяє [4 ФІО 2-1.3-2]; вільно аналізує та пояснює символи, ідеали та цінності Олімпійського руху [4 ФІО 2-3.3-10].
За навчальною діяльністю (ігрові дії, ведення, передача, удари)	Бере пасивну участь в іграх. Елементарні технічні дії з м'ячем (ведення, передачі, кидки) виконує хаотично та невпевнено [4 ФІО 2-3.1-3, 4 ФІО 2-3.1-5].	Бере участь в іграх за спрощеними правилами; виконує ведення, передачі та кидки м'яча у повільному темпі, припускаючись частих втрат м'яча [4 ФІО 2-3.1-3, 4 ФІО 2-3.1-5].	Впевнено й технічно правильно виконує ведення, передачі, кидки та удари по м'ячу відповідно до виду спорту (футбол, баскетбол, гандбол) у спрощеній грі; активно грає в ігри та естафети [4 ФІО 2-1.3-1, 4 ФІО 2-3.1-3].	Демонструє високу технічну майстерність у складних ігрових ситуаціях; координує власні дії з партнерами, результативно застосовує тактичні прийоми у двосторонніх спрощених іграх [4 ФІО 2-3.1-3, 4 ФІО 2-3.1-5].

Інтегрований показник (напрямок спостереження)	Початковий рівень (П)	Середній рівень (С)	Достатній рівень (Д)	Високий рівень (В)
За рівнем самостійності та регуляції (емоційний самоконтроль, відповідальність)	Не вміє контролювати емоції під час змагань, бурхливо реагує на поразку (плаче, звинувачує інших), часто відмовляється від продовження гри [4 ФІО 2-3.3-7].	Намагається регулювати емоції під час естафет та ігор, але у разі невдачі потребує заспокоєння та підтримки з боку вчителя [4 ФІО 2-3.3-7].	Гідно сприймає поразку та не засмучується через неї; бере відповідальність за результат своєї команди під час естафет та ігор [4 ФІО 2-3.3-2, 4 ФІО 2-3.3-7].	Демонструє зразкове самовладання; на основі життєписів відомих спортсменів розробляє індивідуальні та командні стратегії подолання невдач і досягнення успіху [4 ФІО 2-3.3-7, 4 ФІО 2-3.3-9].
За рівнем комунікації та взаємодії (командна робота, чесна гра, лідерство) та частота вияву умінь	Діє в грі виключно індивідуально, ігнорує інтереси команди, не взаємодіє з однокласниками, часто провокує конфлікти [4 ФІО 2-3.1-4].	Взаємодіє з однокласниками в команді лише після прямих вказівок вчителя; пасивно підтримує команду під час змагань [4 ФІО 2-1.3-3, 4 ФІО 2-3.1-4].	Ефективно співпрацює для досягнення спільних командних цілей; бере участь в обговоренні спільних рішень; активно вболіває; мирно розв'язує конфлікти [4 ФІО 2-1.3-3, 4 ФІО 2-3.1-4, 4 ФІО 2-3.3-3, 4 ФІО 2-3.3-4].	Виявляє видатні лідерські якості: аналізує сильні сторони гравців команди й розподіляє відповідні ролі [4 ФІО 2-3.3-5]; виступає успішним медіатором у вирішенні конфліктів на ігровому майданчику [4 ФІО 2-3.3-3].

ЗМІСТОВА ЛІНІЯ 3: «ПІКЛУВАННЯ ПРО СТАН ЗДОРОВ'Я ТА БЕЗПЕКУ»

Інтегрований показник (напрямок спостереження)	Початковий рівень (П)	Середній рівень (С)	Достатній рівень (Д)	Високий рівень (В)
За когнітивними процесами (знання правил безпеки, загартовування)	Не знає основних правил безпеки під час занять у залі та на майданчику; не може пояснити зв'язок між руховою активністю та здоров'ям [4 ФІО 3-3.2-2].	Називає правила безпечної поведінки під час фізкультурної діяльності, але не завжди може обґрунтувати їх важливість для запобігання травматизму [4 ФІО 3-3.2-2].	Повністю усвідомлює та пояснює значення правил проведення гри для безпеки власної та інших [4 ФІО 3-3.2-2]; розуміє значення та закономірності різних видів загартовування [4 ФІО 3-2.1-3].	Глибоко аналізує вплив позитивних і негативних факторів на здоров'я людини [4 ФІО 3-2.1-1..3]; володіє знаннями про профілактику порушень зору, дихальної системи та постави [4 ФІО 3-2.2-2].
За навчальною діяльністю (вимірювання пульсу, вправи для постави)	Не вміє вимірювати свій пульс; виконує вправи без урахування правил особистої гігієни та вимог до спортивного одягу [4 ФІО 3-2.2-1, 4 ФІО 3-3.2-5].	З допомогою вчителя вимірює пульс після навантажень; виконує спеціальні вправи для постави та профілактики плоскостопості за зразком, припускаючись помилок [4 ФІО 3-2.2-1, 4 ФІО 3-2.2-2].	Самостійно вимірює пульс собі та друзям, аналізуючи вплив навантаження [4 ФІО 3-2.2-1]; систематично й технічно правильно виконує спеціальні вправи для постави, запобігання плоскостопості та профілактики органів зору [4 ФІО 3-2.2-2].	Бездоганно виконує всі профілактичні вправи (для постави, плоскостопості, дихальної та зорової систем) [4 ФІО 3-2.2-2]; демонструє відмінне володіння методиками релаксації та дихальної гімнастики.

Інтегрований показник (напрямок спостереження)	Початковий рівень (П)	Середній рівень (С)	Достатній рівень (Д)	Високий рівень (В)
За рівнем самостійності та регуляції (регулювання навантаження, самоконтроль)	Не вміє дозувати рухове навантаження, виконує вправи хаотично, інтенсивно виснажується на перших хвилинах занять [4 ФІО 3-2.3-1].	Регулює швидкість та тривалість виконання фізичних вправ лише після безпосереднього зауваження чи нагадування з боку вчителя [4 ФІО 3-2.3-1].	Самостійно застосовує елементарні способи регулювання фізичного навантаження (швидкість, тривалість, послідовність) під час уроків та самостійних занять [4 ФІО 3-2.3-1, 4 ФІО 3-2.3-2].	Здійснює професійний самоконтроль за ЧСС та диханням; самостійно й гнучко коригує інтенсивність навантаження залежно від поточного самопочуття та типу вправ [4 ФІО 3-2.1-1, 4 ФІО 3-2.3-1].
За рівнем комунікації та безпеки (безпечна поведінка, гігієна, застереження), частота вияву умінь	Поводиться необачно, нехтує правилами безпеки, створює загрозу травмування себе та однокласників на уроках [4 ФІО 3-3.2-3].	Намагається дотримуватися безпеки у спортзалі, але забуває перевіряти інвентар та обладнання перед початком виконання вправ [4 ФІО 3-3.2-1, 4 ФІО 3-3.2-3].	Завжди дбає про власну безпеку та безпеку однокласників; перевіряє інвентар перед вправами [4 ФІО 3-3.2-1]; застерігає інших від небезпечної поведінки [4 ФІО 3-3.2-4]; дотримується гігієнічних вимог [4 ФІО 3-3.2-5].	Є лідером у забезпеченні безпечного фізкультурного простору; самостійно виявляє пошкодження інвентарю; досконало володіє та застосовує правила гігієни й профілактики травматизму [4 ФІО 3-3.2-1, 4 ФІО 3-3.2-3..5].